

KEUSOTE

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Arjen toimintakykyä edistävä toiminta

Suomen kestävän kasvun ohjelma - Projektikoordinaattori Maija Kangas 15.4.2024

KEUSOTE.FI

Ei mikään uusi juttu

76

Gerontologia 1/2021

KESKUSTELUJA

Kuntouttava työote 2.0 – Terapeuttilähtöisyydestä hoitajakeskeiseen kuntoutumista edistävään hoitotyöhön

Heidi Siira, Sinikka Lotvonen, Kaisa Saarela, Helvi Kyngäs

Tausta

Vanhus- ja voimavaralähtöinen, ihmiskeskeinen, yksilöllinen ja kuntoutumista edistävä ovat laatusanoja, joita vanhuspalvelujärjestelmän toimijoiden strategiat, tuotekuvaukset sekä palveluja laatulupaukset vilisevät. Toteutuvatko ne aidosti arjen toiminnoissa vai jäävätkö vain palveluntuottajan missioon ja visioon kirjoitetuksi

optimaalisesti ikääntyvien asiakkaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä sekä lisää hyvinvointia ja elämänlaatua. Lisää resursseja ja rahaa ei vanhuspalveluihin ole lähitulevaisuudessa odotettavissa koronakriisin aiheuttamassa yhteiskuntaa kurittavassa taantumassa. Uudenlainen ajattelu ja ajattelutavan, jopa paradigman, muutos on tarpeen, jotta kuntoutumista edistävä hoitotyö voi toteutua.

Kuntouttava hoitotyö vähensi vuodepaikat kolmannekseen

Heinolan terveystalossa vuodeosastojen toimintakulttuuri muutettiin potilaita aktivoivaksi ja kaikki sitoutuivat kuntouttavaan hoitotyöhön. Uudistuksen tuloksena potilaiden kotiutuminen nopeutui, vuodepaikkojen tarve väheni ja pitkäaikaishoidon osasto voitiin lakkauttaa.

27.4.2014 21.00

Potilaan lääkirilehti

Ammatissa 4.1.2019

Hoitajilla ja vanhuksilla eri käsitykset toimintakyvystä – Syötettävä ja kuivitettable ei määrittele ihmispersoona

Vanhuksen toimintakyvyn tukeminen sujui paremmin, jos oltaisiin yhtä mieltä siitä, mihin vanhuksen on määrä kyetä. Vilhelmiina Lehdon tutkimat hoitajat ja ikäihmiset eivät nähneet asiaa samalla tavalla.

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Super-lehti

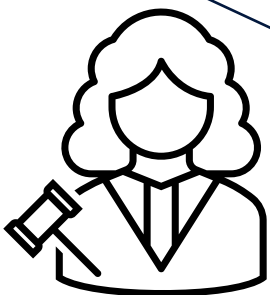

Toimintakykyä edistävä ja ylläpitävä toiminta

lääkään toimintakykyä tukeva palvelu on osallistavaa ja kuntoutumista edistävää sekä ylläpitävää kaikissa palvelumuodoissa.

Toiminnan avulla pyritään ennaltaehkäisemään toimintakyvyn heikentymistä ja ylläpitämään toimintakykyä oikea-aikaisten palvelujen avulla, jota toteutetaan päivitetyn palvelu- ja hoitosuunnitelman ja/tai kuntoutussuunnitelman mukaisesti.

VanhPL 3 § 14
SosHL 3 § 19 a-36
TervHL 3 § 29

Laki

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

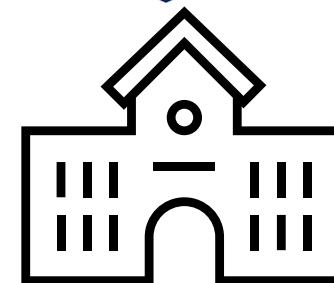

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

STM:n kuntoutuksen
toimintasuunnitelma 20-22 (2020)
STM:n 20-23 laatusuositus (2020)
THL (2023)
STM:n 24-27 laatusuositus (2024)

”Toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista – työstä, opiskelusta, vapaa-ajasta ja harrastuksista, itsestä ja toisista huolehtimisesta – siinä ympäristössä, jossa hän elää.” (THL, 2023)

Toimintakyvyn arvioinnissa korostuu toimintakyvyn edistämisen ja kuntoutuksen oikea-aikaisuus. (STM, 2020)

Suosituksset

Miksi juuri tämä käsite?

Tunnistettu tarve yhdenmukaistaa käsitteitä
Eri palvelualueiden henkilöstölle lähetetty kysely ja keskusteltu käsitteistä

Ei haluta käyttää kuntoutus sanaa, koska se usein ohjaa terapian asiakkaaksi

Ei ohjaa yhtä yksittäistä ammattiryhmää vaan on tapa tehdä työtä ja ohjaa kaikkia asiakkaan kanssa toimivia

Aina toimintakykyä ei voida edistää vaan tukeminenkin on tärkeää

Ei kuntoutus sanan käyttöä

Asiakas keskiössä – ei hoitaja. Asiakas tekee ja hoitaja auttaa/edistää

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Mitä toiminta sisältää?

Ikääntyneen
liikkumisen
mielenterveyden
tietoisuuteen liittyvän
sosiaalisen
toimintakyvyn edistäminen

Tunnistetaan voinnin ja terveyden nykytila
ja toimintakyvyn edistymisen edellytykset

Mahdollistetaan edellytysten täyttyminen
säännöllisellä arvioinnilla ja seurannalla

Edistetään saavutettua toimintakykyä
ja/tai ylläpidetään nykyistä toimintakykyä

Huomioiden

Sosiaalinen verkosto
Moniammatillisuus
Turvallinen ja tarkoituksenmukainen ympäristö
Laadukas kirjaaminen ja raportointi

Kuuluu kaikille ammattiryhmästä,
ympäristöstä tai palvelusta
riippumatta

**Myös ikääntyneelle
itselleen kuin omaisille ja
läheisille**

ARJEN TOIMINTAKYKYÄ EDISTÄVÄ TOIMINTA

Toimintamallin viitekehys

Luonnos, muutokset mahdollisia

Paras mahdollinen toimintakyky
Toimintaan sitoutuva ikääntynyt
ja sosiaalinen verkosto

Laadukas kirjaaminen, raportointi ja toimintaympäristön
ylittävä yhteistyö palveluiden välillä ja omaisten kanssa

Toimintakyvyn säännöllinen seuranta, arviointi ja toimenpiteet

- ✓ Kiireettömän ilmapiirin ylläpito
- ✓ Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- ✓ Motivaatio toiminnan edistämiseen
- ✓ Arvostus, kunnioitus ja yhteisten pelisääntöjen noudattaminen
- ✓ Omat voimavarat ja osaaminen
- ✓ Ennaltaehkäisevä toiminta turvallisuuden edistämiseksi

← KUULUU KAIKILLE →

- ✓ Ikääntyneen yksilölliset tarpeet ja voimavarat
- ✓ Ikääntyneen toimintakykyä edistävät toimintatavat
- ✓ Arjen toimintakyvyn edistävän toiminnan jatkuvuus
- ✓ Ikääntyneen sosiaalinen verkosto

TYÖNTEKIJÄ

- ✓ Aktivoiva työote
- ✓ Apuvälineiden käytön arviointi ja ohjaus
- ✓ Laadukas ja toimintakykyä kuvaava kirjaaminen
- ✓ Hyvinvointialueen, kolmannen sektorin, digi- ja tukipalvelujen järjestäminen

IKÄÄNTYNYT, LÄHEISET JA OMAISET

- ✓ Aktiivinen rooli toimintakyvyn edistämässä
- ✓ Mieluisat toimintakykyä edistävät tavoitteet
- ✓ Osallistuminen kodin ulkopuoliseen toimintaan
- ✓ Toimintakyvyn laskun ennaltaehkäisy
- ✓ Avun tarve ja järjestäminen
- ✓ Ikääntyneen elämänmuutoksen hyväksyminen
- ✓ Elämänmuutokseen mukautuminen
- ✓ Aktiivinen sosiaalinen vuorovaikutus

JOHTAMINEN

- ✓ Selkeät työnkuvat ja roolit
- ✓ Henkilöstön riittävät resurssit, perehdyttäminen ja kouluttautuminen
- ✓ Tuki pelisääntöjen muodostamisessa
- ✓ Kannustaminen, innostaminen ja palkitseminen

Turvallinen ja tarkoituksenmukainen toimintaympäristö

Ikääntyneiden ja omaisten sekä läheisten rooli arjen toimintakyvyn edistämisessä

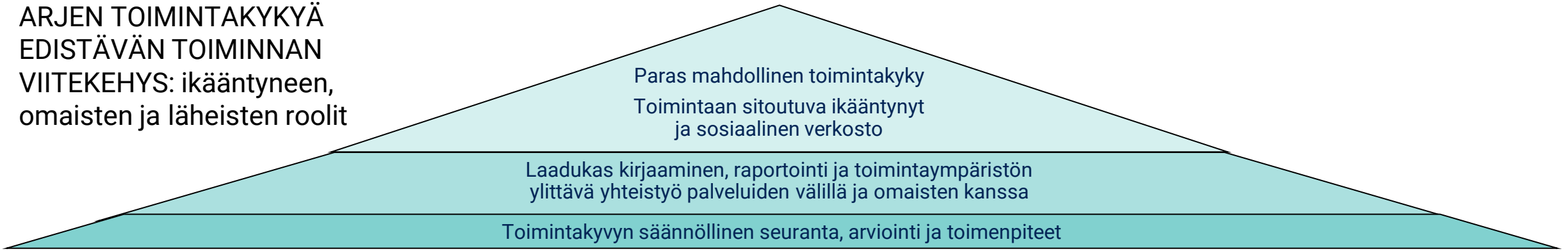
KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

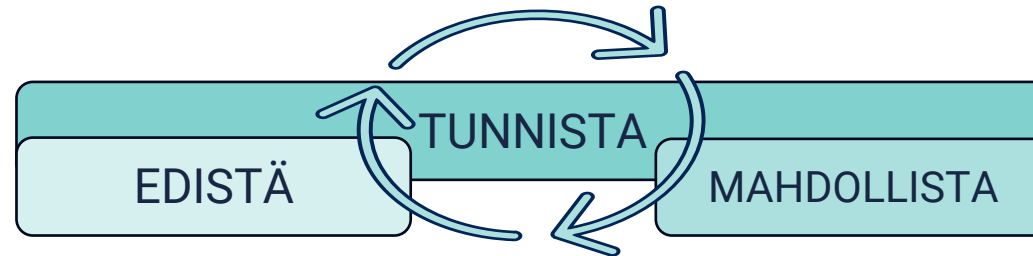
Kuvat: [freepik.com](https://www.freepik.com)

ARJEN TOIMINTAKYKYÄ EDISTÄVÄN TOIMINNAN VIITEKEHYS: ikääntyneen, omaisten ja läheisten roolit

- ✓ Kiireettömän ilmapiirin ylläpito
- ✓ Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- ✓ Motivaatio toiminnan edistämiseen
- ✓ Arvostus, kunnioitus ja yhteisten pelisääntöjen noudattaminen
- ✓ Omat voimavarat ja osaaminen
- ✓ Ennaltaehkäisevä toiminta turvallisuuden edistämiseksi

← KUULUU KAIKILLE →

- ✓ Ikääntyneen yksilölliset tarpeet ja voimavarat
- ✓ Ikääntyneen toimintakykyä edistävät toimintatavat
- ✓ Arjen toimintakyvyn edistävän toiminnan jatkuvuus
- ✓ Ikääntyneen sosiaalinen verkosto

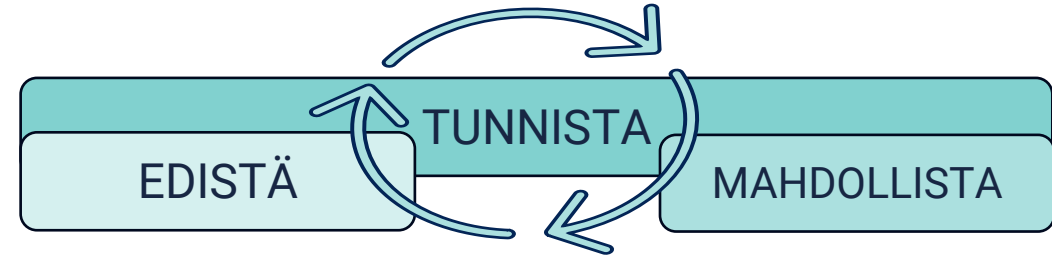
IKÄÄNTYNYT, LÄHEISET JA OMAISET

- ✓ Aktiivinen rooli toimintakyvyn edistämisessä
- ✓ Mieluisat toimintakykyä edistävät tavoitteet
- ✓ Osallistuminen kodin ulkopuoliseen toimintaan
- ✓ Toimintakyvyn laskun ennaltaehkäisy
- ✓ Avun tarve ja järjestäminen
- ✓ Ikääntyneen elämänmuutoksen hyväksyminen
- ✓ Elämänmuutokseen mukautuminen
- ✓ Aktiivinen sosiaalinen vuorovaikutus

IKÄÄNTYNTTEEN, LÄHEISTEN JA OMAISTEN ROOLI ARJEN TOIMINTAKYVYN EDISTÄMISESSÄ

- ✓ Aktiivinen rooli toimintakyvyn edistämässä
- ✓ Mieluisat toimintakykyä edistävät tavoitteet
- ✓ Osallistuminen kodin ulkopuoliseen toimintaan
- ✓ Toimintakyvyn laskun ennaltaehkäisy
- ✓ Avun tarve ja järjestäminen
- ✓ Ikääntyneen elämänmuutoksen hyväksyminen
- ✓ Elämänmuutokseen mukautuminen
- ✓ Aktiivinen sosiaalinen vuorovaikutus

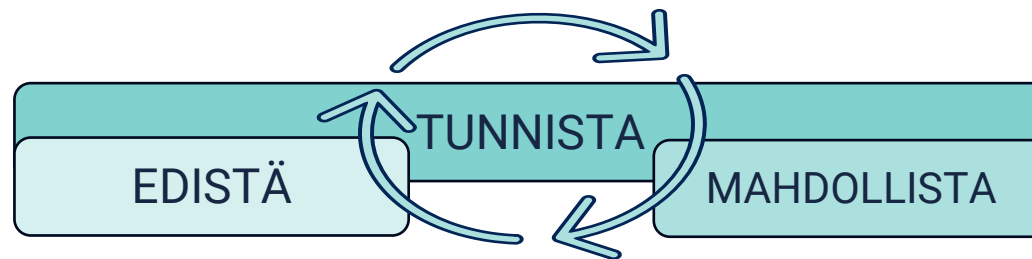
Miten tunnistetaan?

Miten mahdollistetaan?

Miten edistetään?

TEHTÄVÄT, JOTKA KUULUVAT KAIKILLE

- ✓ Kiireettömän ilmapiirin ylläpito
- ✓ Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- ✓ Motivaatio toiminnan edistämiseen
- ✓ Arvostus, kunnioitus ja yhteisten pelisääntöjen noudattaminen
- ✓ Omat voimavarat ja osaaminen
- ✓ Ennaltaehkäisevä toiminta turvallisuuden edistämiseksi
- ✓ Ikääntyneen yksilölliset tarpeet ja voimavarat
- ✓ Ikääntyneen toimintakykyä edistävät toimintatavat
- ✓ Arjen toimintakyvyn edistävän toiminnan jatkuvuus
- ✓ Ikääntyneen sosiaalinen verkosto

Miten tunnistetaan?

Miten mahdollistetaan?

Miten edistetään?

Kuvaako toimintamalli
riittävästi ikääntyneen,
omaisten ja läheisten
roolia?

Pitäisikö jotain
muuttaa?

Kommentteja ja
kysymyksiä

Kohti toimintakykyisempää tulevaisuutta

Kiitos!

KEUSOTE.FI